

מכללת אוהלו לחינוך

הנחיות לכתיבת עבודה סמינריונית תואר שני בניהול וארגון החינוך

עדכון אחרון :

מרץ 2016

על ידי ד"ר עמנואל תמיר, המרכז האקדמי של לימודי התואר השני

הקדמה

הקורס הסמינריוני, נלמד בשני סמסטרים עוקבים, ומהווה אבן דרך משמעותית בלימודי הסטודנט. הקורס מיועד ליצור חשיפה של נושאים תיאורטיים ויישומיים, הנסמכים על ספרות המחקר, לצד מחקר אישי שאותו עורך הסטודנט. המחקר הסמינריוני מבוסס על חלק מהתכנים, לכל הפחות, שאליהם נחשף הסטודנט בקורס, וכן על שיטות המחקר שאותן למד הסטודנט בקורסים קודמים (ובהסתמך על הכלים שרכש בהם, עליו לבצע את המחקר).

הקורס הסמינריוני נבדל מעבודת הגמר בכך שהוא מעניק משמעות רבה להיבטים התיאורטיים, לצד פיתוח ידע נוסף, המושתת על מחקר, בעוד שעבודת הגמר כוללת גם יוזמה חינוכית/ מהלך מוצט לשינוי במסגרת חינוכית.

סטודנט לתואר השני בחוג לניהול וארגון מערכות חינוך מחויב להשתתף בשני קורסים סמינריוניים.

רציונל

העבודה הסמינריונית מכוונת ליצור לומד הזדמנות לפתח וליישם את כישוריו אקדמיים ובהם קריאה, ניתוח של טקסטים מדעיים, אינטגרציה של סוגי ידע שונים, הבעת ביקורת בתבחינים אקדמיים, תכנון מחקר ויישומו וכתובה מדעית.

העבודה הסמינריונית נכתבת במסגרת של קורס (סמינריון), תוך הישענות על נושא או נושאים שהם נגזרת ממנו. העבודה מתייחסת לדפוסי ולשיטות העבודה המקובלים בקורס (ובהלימה להנחיות המרצה).

על מנת להבחין בתרומתו של הסטודנט למחקר, ולהבדילה מעבודות של אחרים, עליו לנקוט באמצעים האקדמיים המקובלים ובכלל זה לעצב את עבודתו בכוחותיו, תוך שהוא נותן דגש על אתיקה מחקרית, ומכבד את הגורמים שעליהם הוא מבסס את כתיבתו באמצעות איזכור נאות של דבריהם.

מהו מבנה העבודה ?

עמוד שער
תוכן עניינים
תקציר
מבוא
סקירת ספרות
מתודולוגיה
דיון
ביבליוגרפיה
נספחים

חשוב לזכור: העבודה אינה אוסף מקרי של אמירות או של פרקים. הפסקאות השונות צריכות לנבוע אחת מהשנייה, והתוכן של הפרקים צריך להיות מסודר באופן לוגי, תוך הקפדה על קטעי קישור.

פירוט מרכיבי העבודה:

עמוד שער

1. שם המוסד
2. שם הקורס
3. נושא העבודה
4. שם המנחה
5. פרטי הסטודנט (ת.ז, שם, כתובת דוא"ל, טלפון)
6. תאריך הגשה

תוכן העניינים

פירוט של ראשי הפרקים העיקריים (ובמקרים מסוימים גם את ראשי הפרקים המשניים) של העבודה, רשימת הטבלאות, התרשימים והנספחים. אין הכוונה לתיאור כוללני כגון "סקירת ספרות", כי אם לכותרות המציגות את הנושאים שמהם בנויה הסקירה.

תקציר

תיאור תמציתי של כל העבודה – פיסקה או שתיים המפרטות במה העבודה עוסקת, מה שיטת המחקר ומה המסקנות והתובנות העיקריות העולים ממנה.

המבוא

1. רקע, נושאים מרכזיים ומושגי יסוד בעבודה.
2. הבעיות המרכזיות שבהן דנה העבודה ושאלות המחקר.
3. הסיבה לבחירת נושא העבודה ע"י הכותב.
4. תיאור תמציתי של המתודה/ההליך המחקרי.
5. סיכום מתומצת וקצר של עיקרי הממצאים.
6. תרומה צפויה מהמחקר.

סקירת ספרות

1. חיבור הנושא למקורות ידע הקיימים בספרות.

2. הסקירה מיועדת להמחיש מה נכתב ונחקר אודות הבעיה המוצגת במרכז העבודה, אילו היבטים נחקרו, ומהם ההיבטים וההתלבטויות שאולי נותרו ללא מענה.
3. הסקירה היא עיבוד מושכל של החומרים השונים ויש להציגו בלוגיקה פנימית, אינטגרטיבית, וספציפית לעבודה (להבדיל מרשימה או מסיכום מצרפי של תמציתי של מאמרים וספרים). מבנה הסקירה יהיה כמעין משפך שחלקו הרחב מתייחס להיבטים כלליים והוא מוביל את הקורא לחלקו הצר שמתייחס לנושא ולהקשרים הספציפיים שלו.
4. יש להקפיד על קרדיטציה לכותבים שעליהם נסמכים בסקירה.
5. מידת הפירוט בסקירת הספרות תלויה בנושא, בהקשרים הנובעים ממנו, בשאלות המחקר, בחומרים הקיימים בנושא ובהדגשים שעליהם יכול להמליץ מנחה הסמינריון.
6. סקירת הספרות תבוסס על מינימום 15 מקורות. מהם 5 מקורות עדכניים (משלוש השנים האחרונות), 2 מתוך אותם מקורות עדכניים חייבים להיות בשפה האנגלית (בסה"כ, העבודה חייבת להיות מבוססת על לפחות 6 מקורות בשפה האנגלית), ו- 2 מקורות מתודולוגים.

מתודולוגיה

1. שיטת המחקר.
2. השערות (לא בכל מקרה – תלוי בסוג המחקר – כמות/איכות/תיאורטי).
3. שאלות המחקר.
4. תיאור שדה המחקר (בעבודה אמפירית – להבדיל מעבודה תיאורטית), ואוכלוסיית המחקר.
5. הליך המחקר.
6. התייחסות להיבטים אתיים.

ממצאים

1. הצגת התוצרים של עבודת המחקר, באופן לוגי, כתשובה מורחבת וערוכה לשאלות המחקר.
2. הפרטים המתוארים והמוצגים, רלבנטיים לבעיה שבמרכז המחקר.
3. בפרק הממצאים ימצאו סימוכין לאיסוף המחקרי באמצעות מגוון של כלים: טבלאות, גרפים תרשימים, ציטוטים של מרואיינים, סיכום אקדמי מובנה של דברי המרואיינים, או ציטוטים מתוך מסמכים (ובכלל זה מתוך רישום של תצפיות).
4. פרק הממצאים אינו מתייחס לחומרים הקשורים לספרות המחקר, אלא מהווה משנה סדורה של הכותבת/ת ובמסגרתו ניתן תיאור וניתוח ערוך של החומרים שנאספו בשדה המחקר.

הדיון

1. ניתוח אינטגרטיבי של הממצאים תוך השוואתם, הנגדתם ועימותם עם ספרות המחקר (שהובאה בפרק הסקירה הספרותית, וכן זו שהורחבה מעבר לה).
2. הצגת הערך המוסף של העבודה.

ביבליוגרפיה

1. מטרתו להבטיח את איתור המקור ע"י הקורא. מסיבה זו יש צורך לדייק ברישום הפרטים של המקור, והרישום בגוף העבודה צריך להיות זהה לזה שבביבליוגרפיה. כל כותב המוזכר במסמך חייב להופיע ברשימה הביבליוגרפית (לעומת זאת אסור לכלול ברשימה מחבר או הפניה לטקסט שאינם כלולים בעבודה).
2. כללי הרישום המחייבים הינם אלו של **APA** (איגוד הפסיכולוגיה האמריקאי). ניתן לאתרם בקלות באינטרנט. העדכון האחרון הינו לשנת 2011. ניתן להיעזר גם באתרים מפורטים של מוסדות אקדמיים אחרים.

נספחים

1. הנספחים עשויים להיות מסמכים שונים, עיבוד של חומרים שאינם צריכים להיות כלולים בגוף העבודה, תמלילי ראיונות וכיו"ב.
2. יש למספר את הנספחים, לתת להם כותרת, ולצרף כל מסמך על עמוד בנפרד.
3. בגוף העבודה תופיע הפנייה לנספח הספציפי.

מסירת העבודה

את העבודה יש לכרוך (בספירלה, דבק חם או פלסטיק).
העבודה המודפסת תימסר ישירות למזכירות בית הספר, בעותק בודד. כמו כן יש לצרף עותק דיגיטלי ב **cd** כקובץ **PDF**. לבקשת המנחה יש להעביר אליו/ה גם קובץ 'וורד' או כזה הנקרא ע"י מעבד התמלילים הזה (העותק המודפס יוחזר לסטודנט).

טווח הזמן למסירת העבודה

עבודה סמינריונית תימסר עד ליום הראשון לתחילת שנת הלימודים העוקבת לסמינריון.

נוהל הארכה להגשת עבודה סמינריונית

1. סטודנט החפץ לדחות את מועד הגשת העבודה הסמינריונית יגיש טופס בקשה לדחיית תאריך הגשת הסמינריון, למזכירות האקדמית של התואר השני. הטופס יוגש לפחות שלושה ימים לפני מועד ההגשה המקורי (נספח 1). המזכירות האקדמית תפנה את המכתב למנחה הסמינריון, לקבלת אישור להארכה. משך ההארכה המקסימלי ע"י המנחה הינו חודש ימים. אם הבקשה תאושר, תשלח המזכירות האקדמית לסטודנט אישור בכתב בעניין, הכולל תאריך חדש להגשה. תשובה שלילית תימסר גם היא בכתב לסטודנט.
2. אם הסטודנט יתקל בקושי/בעיה בהגשת העבודה, בטווח חודש ההארכה, שאושר על ידי המנחה, יוכל להגיש בקשה מיוחדת ומנומקת לוועדת חריגים של התואר השני (אותה יכנס המרכז האקדמי). הבקשה תוגש למזכירות החוג. וועדת החריגים רשאית לאשר הגשה מאוחרת של העבודה הסמינריונית, לפי שיקול דעתה, וע"ס הנתונים המונחים לפניה, לכל היותר לשלושה חודשים, ולא יאוחר מסיום הסמסטר העוקב להגשה המקורית. כלומר, לכל

היותר, עד לתום סמסטר א' (למעט במקרה שהקורס הסמינריוני החל בסמסטר ב', ואז חישוב משך הזמנים הינו שונה).

3. אם הסטודנט לא יעמוד במגבלות ההגשה, יהיה עליו להירשם וללמוד מחדש לסמינריון מקביל לזה המקורי, בשנת הלימודים העוקבת, ולשלם שכ"ל בגובה 2 ש"ש. כמו כן, במקרה והסטודנט לא קיבל ציון עובר בקורס הסמינריוני, תהיה לפניו אפשרות להירשם מחדש פעם נוספת ויחידה לקורס דומה, בשנה העוקבת. אי עמידה בהצלחה בתנאי הקורס, ובציון הסף של הקורס, בפעם השנייה, יגרום להפסקת לימודי הסטודנט, בדומה לכל קורס אחר.

הערות נוספות

- היקף העבודה המקסימלי, יהיה 22 עמודים (לא כולל תוכן העניינים, נספחים ורישום ביבליוגרפי).
- כל פרק ראשי ('מבוא', 'סקירת ספרות' וכד') יתחיל בעמוד חדש. הכותרת של הפרק תהיה בגופן 16, מודגש, מרווח אחרי 18.
- הכתיבה תהיה בפונט (גופן) David או Arial בגודל 12 בצבע שחור. המרווחים בין השורות יהיו של שורה וחצי.
- העבודה תיכתב על צידו האחד של הדף, והשוליים הימניים וכן השמאליים יהיו 3.5 ס"מ.
- השיבוץ לסמינריון פתוח לבחירת הסטודנט, על בסיס של מקום פנוי, ובהתבסס על קורסי קדם שאותם למד הסטודנט, ולהיצע האקטואלי של הקורסים (מצ"ב נספח מספר 1). ניתן לבקש להחליף סמינריון, אך הדבר מצריך אישור של המזכירות לגבי מספר הסטודנטים הרשומים בסמינריון האחר, אליו מעוניין הסטודנט לעבור. ההחלפה תתאפשר רק בטווח הזמן שבין השבוע השני לשבוע השלישי בסמסטר הראשון (כלומר, עד לפני השיעור השלישי), ובתנאי שהסטודנט נכח בשני השיעורים הראשונים, בסמינריון המקורי שאליו שובץ.
- הסטודנט ימלא טופס הצהרה לגבי מקוריות העבודה המוגשת על ידו. הטופס יצורף לעבודה המוגשת (נספח מספר 2).
- ציון עובר בקורס סמינריוני הינו 60.
- במקרה והסטודנט יקבל בהערכת הסמינריון ציון נכשל, יוכל להגיש תיקון של עבודתו, לכל היותר עד שלושה חודשים מרגע מסירת הציון. עבודה סמינריונית חוזרת לאחר תיקון, תצויינן לכל היותר בציון של 84 (כלומר אם היא ללא רבב, הציון עבור התיקון יהא כזה). סטודנט שלא השיג ציון מעבר בסמינריון, על אף שמוצו כל האפשרויות לתיקונו, לא יוכל לחזור ולהירשם לאותו סמינריון, ותבוטל זכאותו להגיש את העבודה הסמינריונית שהכין (או שבדעתו להכין) במסגרת אותו סמינריון.
- העבודה הסמינריונית מהווה המטלה המרכזית והמשמעותית בקורס הסמינריוני, ולפיכך יהא משקלה לא פחות מ 85% מהציון הסופי (מרכיבים אחרים יכולים להיות למשל הרצאות, מצגות, ומטלות ביניים, אך משקלם הכולל של אלו מוגבל לכדי 15% מהציון).
- העבודה הינה יחידנית.

תאריך _____

הערכת סמינריון של _____ בנושא _____

מאת _____

הניקוד המוצע כאן הוא לעבודה אמפירית – כמותית, איכותנית או משולבת (אך לא תיאורטית – שבה קיימת התייחסות אחרת). המנחה יכול להפעיל שיקול דעת בקביעת המשקל של מרכיבי העבודה, אך במקרה כזה החלטתו תחול לגבי כלל המשתתפים בסמינריון, ותהיה גלויה להם.

משקלו באחוזים***	הרכיב להערכה
5	* המבוא
20	* הרקע העיוני
10	* מתודולוגיה
15	* ממצאים
30	* הדיון
10	* המקורות
10	* כתיבה מדעית, והקפדה על כתיבה שאינה שגויה לשונית, צורת ההגשה, מקורות והצעות למחקר עתידי

*** המנחה רשאי לשנות את הפרופורציה בהערכתו, וליידע מראש את הסטודנטים.

הבדיקה תתמקד בהיבטים הבאים:

1 השיג את המטרה בחלקה	2 3 4	5 השיג את המטרה במלואה	רמת ביצוע קריטריון
1 העבודה לא כוללת מבוא/ העבודה כוללת מבוא אשר אינו מציג תיאוריה/ מוצגת בצורה שטחית מאוד. המבוא אינו מציג את מטרות המחקר, הסוגיה או הסוגיות המרכזיות הנדונות בו, רקע תיאורטי ומתודולוגיה שטחיים. הסקירה לא מציגה פירוט לוגי רציף של הנושאים. חסרים פריטי מידע עדכניים, ו/או הביבליוגרפיים עליהם נסמכת הסקירה, נכתבים נכון, ומופיעים בפרק הביבליוגרפיה.	2 3 4	5 העבודה כוללת מבוא תיאורטי, המציג תיאוריות העוסקות בהגדרה המושגית של נושא המחקר באופן ברור ופיתוח המבוא מציג את מטרות המחקר, הסוגיה או הסוגיות המרכזיות הנדונות בו רקע תיאורטי ומתודולוגיה בבהירות ובאופן ממצה. מתבסס על סקירת ספרות התואמת את הנושא. הסקירה מציגה פירוט לוגי רציף ועדכני של הנושאים. הפריטים הביבליוגרפיים עליהם נסמכת הסקירה, נכתבים נכון, ומופיעים בפרק הביבליוגרפיה.	רמת המבוא, הרקע העיוני, סקירת הספרות בחירת התיאוריות והצגתם
1 העבודה אינה מציגה באופן בהיר את שיקולי הדעת לבחירת המחקר ולבחירת כלי המחקר.	2 3 4	5 העבודה מציגה שיקולי דעת ביקורתיים אשר הדריכו את בחירות המחקר בסדר חשיבות יורד: פרדיגמה, מערך המחקר – אינדוקטיבי/דדוקטיבי/משולב, סוג, אוכלוסיית המחקר, שיטות איסוף הנתונים – איכותיות/כמותיות, טריאנגולציה, אמינות, מהימנות, ויכולת הכללה. פירוט עבודת השטח ותפקיד החוקר.	מתודולוגיה
1 העבודה אינה מציגה את תוצרי המחקר באופן לוגי ואינטגרטיבי, אינה מפנה את הקורא באופן ברור למקורות או	2 3 4	5 העבודה מציגה את תוצרי המחקר באופן לוגי ואינטגרטיבי, תוך הסתמכות נכונה על כללי ציטוט והפנייה למקורות (בראינות,	ממצאים

1 השיג את המטרה בחלקה	2 3 4	5 השיג את המטרה במלואה	רמת ביצוע קריטריון
לסימוכין האמפיריים, ואינה מתייחסת לשאלות המחקר.		במסמכים), ויוצרת הבנייה טובה של הממצאים באמצעות קטיגוריות או תיאור מדעי אחר. הפרטים המוצגים בפרק זה רלבנטיים לבעיה שבמרכז המחקר.	
1 העבודה מציגה ממצאים חלקיים מול שאלות המחקר, ושלא עפ"י סדר כלי המחקר שבאמצעותם נאספו הנתונים. דיון שטחי ולא מעמיק אודות המגמות, התמות והטיעונים אשר עלו במחקר. אין אינטגרציה, ניתוח, או השוואה לספרות המחקר.	2 3 4	5 העבודה מציגה את הממצאים בזיקה לשאלות המחקר ולפי סדר כלי המחקר שבאמצעותם נאספו הנתונים. ישנה הצגת מגמות, תמות וטיעונים אשר עלו מהמחקר תוך תמיכה וניתוח של הספרות הרלבנטית מול דגימות מהנתונים. הנתונים במלואם – נספחים.	הדיון
1 ביבליוגרפיה אינה ערוכה על פי כללי הציטוט של APA או על פי מודלים המקובלים במדעי הרוח.	2 3 4	5 ביבליוגרפיה ערוכה על פי כללי הציטוט APA ובהלימה לפריטים שנעשה בהם שימוש בעבודה (כל המקורות הנזכרים בגוף העבודה מופיעים ברשימה הביבליוגרפית, והרשימה הביבליוגרפית אינה כוללת פריטים שאינם נזכרים בגוף העבודה). בחירת מקורות עדכניים ובעלי סטנדרט מדעי-אקדמי.	המקורות
1 העבודה אינה מארגנת ומסכמת את הרעיונות המרכזיים/הבולטים בעבודה כתובנת העל או כגולת הכותרת של העבודה. המסקנות אינן מדויקות. חסרה המשגה.	2 3 4	5 העבודה מארגנת ומסכמת את הרעיונות המרכזיים/בולטים בעבודה כתובנת על או גולת הכותרת של העבודה. בין הפסקאות השונות קיים קשר רציף. יש שימוש ברעיונות/ נושאים שעלו בגוף העבודה הממצאים מוצגים בצורה מאורגנת בטבלאות/ דיאגרמות וישנה תמיכה בדגימות מתוך הנתונים בליווי הסברים. ישנה חלוקה למסקנות עובדתיות ומסקנות מושגיות.	כתיבה מדעית
1 סגנון כתיבה אינו בהיר וקוהרנטי, והשפה אינה תקינה.	2 3 4	5 סגנון כתיבה בהיר וקוהרנטי, שפה תקינה (הגהה, שגיאות כתיב, תחביר, פיסוק), שימוש במינוח מקצועי-אקדמי.	סגנון לשון (תחביר)
1 העבודה שטחית, אינה עונה על התבחינים האקדמיים, ואינה מציגה את המטרות אליהן כוון הסמינריון.	2 3 4	5 מכלול ההתרשמות כתוצאה מהתאמת העבודה לעולם האקדמי (למשל- אופן הכתיבה, מידת החשיבה הביקורתית, מידת ההעמקה, האינטגרציה, הערך המוסף שיש לעבודה).	התרשמות אישית

הערות מילוליות:

חתימת המנחה _____

הציון _____

\

תאריך _____

טופס בקשה להארכת תאריך הגשת הסמינריון – נספח מס' 1

שם הסטודנט: _____

ת.ז. _____

שם הסמינריון: _____

שם המנחה: _____

תיאור הבקשה

אישור וחתימת מנחה הסמינריון

תאריך _____

הצהרה על מקוריות העבודה הסמינריונית - נספח מס' 2

אני _____ ת.ז. _____

מצהיר בזאת כי העבודה הסמינריונית בנושא _____ שהוגשה
בתאריך _____ הינה עבודה מקורית, שהכנתי.

חתימת הסטודנט
